

מעין החיים

פר' מקץ
תשפ"ד

גליון ה'

במשנת כ"ק מרן רביה"ק
מצאנו ז"ע וצאצאיו

ילקוט דברי חיים

מלוקט מפי ספרים וסופרים

תוכן הענינים

ילקוט דברי חיים

דברי תורה
מרכיביה"ק מצאנו ז"ע
מלוקט מפי ספרים
וסופרים

א

באר החיים

דברי תורה
על פרשת השבוע
מבארם של צדיקי
בית צאנו ז"ע

ב

קרויים חיים

על הצדיקים
ועל החסידים
הגה"צ רבי יוסף
אלימלך

ב

הלברשטאם זצ"ל
אבד"ק קשאנוב

שלחן חיים

הליכות ומנהגים
ענייני חנוכה
פרק ג.
זאת חנוכה

ג

האבד"ק צאנו, דלכאורה קשה דקדוק הלשון, דמעיקרא אמרו פרע לה"ן בית השחיטה, ואח"כ אמר טול גיד הנשה בפניה"ם דייקא.

אמנם ידוע דמי ששומר נפשו ממאכלות אסורות, בנקל אצלו להכיר איזה בשר כשר הוא, וכל שהוא בגדר ישראל יודעין ומכירין זאת, אם כן למה לו לצוות טול גיד הנשה בפניה"ם דייקא, הלא אפילו אם יטלנו שלא בפניהם ידעו היטב ויכירו זאת שניטלה גיד הנשה מהבשר ברוח הקודש שעליהם.

אמנם אנו קיימא לן (בבא מציעא נט:) דתורה לא בשמים היא, דבאיתחזק איסורא קיימא לן לפעמים דעד אחד אינו נאמן (עי' יו"ד סימן קכו. סעיף ג), וכל שכן דאין סומכין באיסור תורה על רוח הקודש, לכן לענין שחיטה אמר לו פרע להן בית השחיטה אף שלא בפניהם, ידיע יוסף באחיו שבדאי יכירו וידעו מהבשר שנשחט בכשרות, אבל כל זה דוקא לענין שחיטה שהוא מצד חומרא שקבלו על עצמם מהאבות, אבל לגבי גיד הנשה שנאסר לבני נח (וכפירש"י שם בעודם בני נח) אמר טול גיד הנשה בפניה"ם דייקא, דבזה לא יסמכו על רוח הקודש שעליהם, ועל זה אמר כמאן דאמר גיד הנשה נאסר לבני נח, מדינא, עכ"ד פח"ח, וש"י.

(מאזני צדק, פרשת מקץ)

וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימן ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישכרו עמו (מג. לד.).

שמעתי מהרב מסטראפקוב בשם אביו הרה"ק מצאנו, שאמר דבדבר שהוא מותר ע"פ הלכה, אלא שבעל נפש רוצה להחמיר על עצמו, רשאי לסמוך רוח"ק כשרואה שאין בו חשש חומרא, וראיה מהשבטים ששתו יין עם יוסף בהיותם סבורים עדיין שהוא מצרי, אלא על כרחך משום דעדיין היה שתיית דבר המותר להם ע"פ הלכה, אלא שהם החמירו עצמם לקיים מה שעתידיה התורה לצוות עלי, וכשראו ברוה"ק שאין על היין שום חשש רשאים היו לשתות.

(דגל יהודה, פרשת מקץ)

זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא (מב. יח.).

אמרי משמיה דא"ז הק' מצאנו ז"ע, לרמוז פרשת מקץ שחל בחנוכה (בראשית מב. יח) זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא, שמרמוז על זא"ת חנוכה שהוא גמר החותם כידוע, זא"ת עשו כי יעשו תשובה בזאת חנוכה, וחיו שיזכו לחיים טובים ולשלום.

(דברי נפתלי, חלק ג, עמוד שנו)

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת, ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש (מב. כא-כב).

הגה"ק מסאנו ציוה פעם אחת לאחיו הג"מ אבגדור זצ"ל, אבד"ק דוקלא, אודות דבר אחד ולא שמע אלי, לאחר זמן רב ראה שלא טוב עשה אשר לא שמע בעצת אחיו, ואמר לו כי מתחרט על זה, אמר לו הגה"ק מסאנו: זהו כונת הכתוב כאשר אמרו אחי יוסף, אבל אשמים אנחנו על אחינו גו', אמר להם ראובן הלא אמרתי אליכם אל תחטאו בילד, כלומר מלבד עיקר החטא, עליכם להתחרט גם על זה שלא שמעתם בקולי, בעוד שהנני גדול האחים, ואדם מצוה לכבד אחיו הגדול (כתובות ק"ג), וז"ש עוד חטא אחד יש בידיכם, הלא אמרתי לכם ולא שמעתם אלי, וגם דמו הנה נדרש זהו חטא בפני עצמו.

(אמרי צדיקים, עמוד 26, אות טז)

ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן (מג. טז).

אינא בגמרא (חולין צא.) א"ר יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב וטבוט טבח והכן, פרע להן בית השחיטה, והכן, טול גיד הנשה בפניהם, כמאן דאמר גיד הנשה נאסר לבני נח. והקשו בתום (ד"ה כמאן) וא"ת דילמא לא נאסר ואפ"ה היו ממקיימין, כמו שחיטה דקאמר ליה פרע להם בית השחיטה, ועיי"ש מה שתירצו.

ושמעתי ממורי בעהמח"ס קדושת יו"ט ז"ל, שהוא אמר בשם רבו הגאה"ק מרן חיים האלברשטאם זללה"ה

קוצר היריעה בשבוע זה הינו לאור ימי החנוכה וקוצר הזמן

התגובות שנשלחו על הגליון הקודם יוכנסו בעז"ה בגליון הבעל"ט

באר החיים

מבארם של צדיקי בית צאנו ז"ע

במדרש אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף וכו'.

על פי דברי חז"ל במסכת שבת (דף לב) לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס, ואם עושין לו מזכירים לו עונותיו, ויש לפרש בזה דברי הגמ' הנ"ל בעושיין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על ידי אחרים, היינו באם עושין רק רצונו של מקום ולא רצונו, אז אין לו לירא שמא יזכירו לו עונותיו, מותר לסמוך עצמו על הנס, ככתוב לא ימוש ספר התורה הזאת מפיק, דברים ככתבן, ומלאכתן נעשית על ידי אחרים או על ידי נס, ועם זה יתבאר גם כן הפסוק וירא אדוניו כי ה' אתו, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח, על פי מה שכתב ברמ"א שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים וכו', כשישים האדם על לבו שהמלך מלכי המלכים עומד עליו, ורואה במעשיו, מיד יגיע אליו היראה והכנעה מפחד השי"ת, עכ"ל, הרי דמי משקיים שוית' ה' זוכה ליראת השם תמיד.

וז"ש וירא אדוניו כי ה' אתו, וממילא דהוא נשמר מכל חטא, ועל כן אשר הוא עושה ה' מצליח,

אפילו מה שהוא שלא כדרך הטבע, ה' מצליח ביזו ומותר לו לסמוך על הנס, דבטוח הוא שלא יזכירו לו עונותיו, וזה שנאמר בזה"ק שם וירא אדוניו שראה ניסין דקוב"ה עביד עמיה כל יומי, והיינו שהיה מותר לו לסמוך על נס כנ"ל. וז"ש המדרש אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, במה שקיים שוית' ה' לנגדי תמיד, ועל כן היה בטוח ויכול לסמוך על נס, ולא היה לו לירא משום שמא יזכירו לו עונותיו, ועל ידי שאמר לשר המשקים וכו'.

(עצי חיים, סיגעט)

במדרש אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף וכו'.

בשם ש"ב הרה"ק מו"ה שלמה האלבערשטאם זצוקל"ה אבד"ק באביב, אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל הרבים על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי, נתוסף לו שתי שנים, והמדרש קשה הבנה, מתחלה אמר אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל הרבים שהיה כל בטחונו בד', ואח"כ אומר ע"י שאמר לשר המשקים זכרתי וכו'.

ותירץ, כי יש שני מיני בטחון בשני סוגי אדם, כי יש איש אחד כאשר הוא בצרה רח"ל, שם תחבולות בנפשו ושם עצות בלבו להציל את נפשו מן הצרה, וכאשר רואה אחר כך שכל עצתו ותחבולותיו הוא להבל ולריק, ואין לו ח"ו שום תקוה, אז אומר אחר כך מוכח הקב"ה לעוזר לי, כמו שאומרים הפשוטי עם וואס לאזט זיך טיען וועט מיזין דער הש"י העלפין, והבטחון הזה הוא גרוע מאד. והבטחון השני הוא במעלה יתירה באיש אחד, כאשר הוא בצרה ח"ו, תיכף שם בטחונו בהש"י ולא נאבד לו תקוה, וגם יש לו מראה מקומות לטוב מכל צד, אך אינו יודע בעצמו אשר בלתי עוז הש"י כל המראה מקומות שלו אינם כלום, מבקש מן הקב"ה שהוא יגמור בעדו לטובה, וזה היה ביוסף אשר באמת כל בטחונו היה בהשם ית', אך פחד בנפשו שלא יפול ח"ו במחשבתו הבטחון הגרוע, ורצה שיהיה לו איזה מראה מקום לטוב, על כן אמר לשר המשקים והזכרתי, הגם שידע בעצמו אשר לפני אנשים יודעים מחשבתו ידמן בעצמם ששם בטחונו בשר המשקים ויענש עבור זה, על כל מסר נפשו כדי שלא יתפוש במחשבתו מהבטחון הגרוע.

וזה פירוש המדרש אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל הרבים ע"י שאמר וכו', כי כל זה עשה כדי שלא יפול ח"ו בהבטחון הגרוע, רק יהיה בטחונו בד' בהבטחון המעולה, ע"כ.

(מהרש"ם הכהן)

קרויים חיים

על הצדיקים ועל החסידים

הגה"צ רבי יוסף אלימלך הלברשטאם זצ"ל אבד"ק קשאנוב / ח' סבת תרס"ז

רבי יוסף אלימלך נולד בשנת תרכ"ט, לאביו הרה"ק רבי משה מקשאנוב זצ"ל, בנו של רביה"ק רבי דוד מקשאנוב ז"ע, בן רביה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע, אמו היתה הרבנית מרת מישקית ע"ה, בת הגה"צ רבי ישראל אלימלך אונגער זצ"ל מזאבנא, שהיה בן הרה"ק רבי יוסף' מדאמבראווא ז"ע, בן הרה"ק רבי מדרכי דוד מדאמבראווא ז"ע, וחתנו של הגה"צ רבי יחיאל מקארינץ זצ"ל, נכד הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע. כפי הנראה נקרא שמו בישראל 'אלימלך' על שם זקינו אבי אמו הגה"צ רבי ישראל אלימלך זצ"ל, ו'יוסף' על שם אבי זקינו הרה"ק מדאמבראווא ז"ע.

האיש מקדש

בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית מרת עטיל ע"ה, בת הגביר החסיד הנכבד מו"ה אברהם אבא אינגבער זצ"ל מריישא, שהיה חוטר ממשפחת אפרתים, והיה בעל בעמיו וגביר גדול, אשר התברך בעשירות מופלגה על ידי רביה"ק משינאווא ז"ע, ולימים אף השתדך בעצמו עם הרה"ק משינאווא ז"ע, כאשר נכדו הרה"ק ר' דוד מסאקאלוב זצ"ל, בן בנו הרה"ק ר' משה'לע משינאווא ז"ע נעשה לחתן רבי אבאל'ע. וכך גם השתדך עם הרה"ק מקשאנוב זצ"ל, כאשר רבי יוסף אלימלך היה חתנו.

בצל רבותיו

את משנת תלמודו קנה אצל רבו המובהק הגה"צ רבי יהושע פנחס בומבאך זצ"ל אבד"ק

קשאנוב, כאשר רוב בני הקהילה תמכו בו, לאור כך שמלבד גאונותו וצדיקותו היה נואם בחסד עליון, בעל תפילה נפלא, נעים הליכות ועתיר נכסין, והוא אכן נבחר לכהן בתור 'הרב הרשמי', אולם היו אחרים שתמכו בכהונתו של של דודו - אחי אביו - הרה"ק רבי נפתלי ז"ע, לבסוף הוחלט ששניהם יכהנו יחדיו, אולם לא ארכו השנים ולמרבה הצער חלה רבי יוסף אלימלך, ונסתלק בצעירותו כשהוא אך בן שלושים ושמונה שנים, ביום ח' טבת שנת תרס"ז.

צאצאיו אחריו

ואלה שמות בניו ובנותיו אשר השאיר אחריו ברכה:

א הגה"צ רבי אריה לייב זצ"ל, שנקרא בפי כל בחיבה לייבל'ע, בהסתלקות אביו היה רק בן שמונה עשרה שנים, וזמן קצר לאחר מכן נסתלק אף הוא בקיצור ימים ושנים ל"ע.

ב הגה"צ רבי יחיאל מיכל צבי זצ"ל הי"ד, חתן רבי אברהם חנוך העניך זילביגער ז"ל מציעשנוב, היה למדן גדול ותלמיד חכם מופלג, וכיהן כדומ"ץ בריישא, נעקד על קידוש השם ביום י' תמוז שנת ת"ש - בנו הרה"צ מו"ה חיים דוד זצ"ל נשאר לפליטה ושרד את מאורעות השואה, השתית את ביתו בארה"ב, והקים דור ישרים מבורך, זרע ברך ה'.

ג מרת הינדא ע"ה, אשת הגה"צ רבי יוסף הלברשטאם זצ"ל, בן דודה הגה"צ רבי יעקב ישראל זצ"ל, אחי אביה הגה"צ רבי יוסף אלימלך זצ"ל.

ד מרת פייגא ע"ה, נישאה לדודה רבי שמואל אינגבער זצ"ל, בן זקניה הגביר החסיד ר' אברהם אבא זצ"ל.

אושפצין, ובמחיצתו עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, כמו כן נסע לבעלזא והסתופף בצל הרה"ק מוה"ר ישכר דוב מבעלזא ז"ע.

בצל זקינו

היה חביב עד מאד בעיני זקינו הרה"ק רבי דוד מקשאנוב ז"ע, שקירבו והעריף עליו קניני תורה וחסידות, ואף הורה לכנות אותו בתואר 'מורה מורינ' בעת עלייתו לתורה. ברבות הימים רצה הרה"ק מקשאנוב ז"ע למנות את נכדו רבי יוסף אלימלך על כסא הרבנות, בעיר יאבארזאנע, ואף נסע לשם כך לשבות בעיר זה יחד עם נכדו, אולם רבים מבני הקהילה בחרו ברב אהו, והדבר לא עלתה בידו.

ברבנות קשאנוב

לאחר הסתלקות הרה"ק מקשאנוב ז"ע ביקש רבי יוסף אלימלך למלא את מקום זקינו ברבנות

שלחן חיים

הליכות ומנהגים

פרק ג

זאת חנוכה

- א. אמה, כי ראוי לשוב בתשובה ביום זה, כי הוא גמר החותם^א.
- ב. יום זה היה מסוגל אצלו לפקידת עקרות^ב.
- ג. לאחר תפילת מנחה, ערך סעודה גדולה^ג.
- ד. אמר 'דברי תורה' בעניני מצות צדקה^ד.
- ה. לאחר מכן מכר ברכות וישועות, תמורת סכומים גדולים לצדקה^ה.
- ו. ככלות מכירת המצוות אמר פלפול עמוק בעניני חנוכה^ו.
- ז. לאחר הסעודה שיחק במשחק ה'דריידל'^ז.

מצוה, פעם אחת היה מצוה לקנות פרנסה או עולם הבא, ורבינו הקדוש קנה גם כן והיה משלם בעצמו, ורבינו הקדוש היה מחלק זאת לצדקה, וכאשר ראה רבינו הקדוש שלא היה הסכום הנצרך, היה מצוה להאנשים שהיו קונים שיכפלו הסכום שנתנו^א.

ובחלק הסיפורים (שם): "אחר אמירת התורה היה המנהג שעלה איזה אדם חשוב על הספסל, ורבינו צוה לו להכריז שמוכר עולם הבא, ולפעמים מכר פרנסה וכדומה, והיו הנגידים גם החסידים קונים, אחד בעד עשרה ר"כ, ואחד בעד חמשה, ואחד גם בעד פחות מזה, כל אחד כפי יכולתו, גם רבינו ז"ל בעצמו היה קונה, גם בניו הקדושים, והיה מענין זה כמה מאות ר"כ, והיה רבינו מחלק זאת לעניים אחר חנוכה^ב."

בספר 'בני שמעיה' (לחנוכה, עמוד קה - מאת הגה"צ רבי שמעיה לעו זצ"ל) אף מובא, שמטרת כספים אלו היו עבור קניית עצים לעניים ודלים, לקראת ימי החורף הקרים, כדי שיוכלו לחמם את ביתם, ושלא יצטרכו לשבת הם וכל בני ביתם בקור העז. והוא מוסיף שם בטעמא דמילתא, מדוע עשה זאת רבינו ביום זאת חנוכה דווקא "על פי המבואר בסידור האר"י ז"ל לכוון בכל ליל חנוכה למדה אחת מן י"ג מדות של רחמים, עד ליל ח' הוא מדת נוצר חסד... נודע מזה שבזאת חנוכה הוא מדת חסד, על כן יומא קגרים לעשות חסד על דרך עולם חסד יבנה^ג."

• סיפר כ"ק אדמו"ר מנארליץ זצ"ל, מעשה באחד החסידים אשר השתוקק לקנות ביום זה את העשירות, אך מאחר שהיה עני ואביון, ולא היתה ידו משגת כל צורכו, ובפרט לא עבור סכומים גדולים כאלו, לכן החליט שמשך שנה אחת יקבץ פרוטה לפרוטה, עד שיוכל להתמודד אף הוא על קניית העשירות, ואכן הצליח לקבץ סכום של 300 גילדין.

והנה בהגיע העת בעיצומו של ערכת שלחן הטהור ביום זאת חנוכה, הכריזו בשם רבינו שהיום מוכרים עשירות ומצוות, אחד העשירים שהיה שם זכה וקנה את המצוות, ולאחר מכן גם התמודד על רכישת העשירות, ומאחר שביד החסיד העני היו רק 300 גילדין, העלה אותו עשיר את הסכום וקנה גם את העשירות בסכום של 310 גילדין.

המשך בעמוד ר

לא הצליח לקבל את ברכת קדשו של רבינו, שנה אחת לאחר ששהה בצל הקודש על ירח האיננים, פיטרו רבינו לשלום ואמר לו שיחזור ויסע לביתו, אולם הוא התעקש ונשאר בצאנו עד זאת חנוכה, בהגיע יום זאת חנוכה נכנס אל הקודש פנימה והרבה להפציר עד מאד, ולא הסכים ללכת משם עד שיבטיח לו רבינו להיפקד בזש"ק, ואכן לבסוף הבטיחו רבינו שעוד יזכה להיושע בכן זכה, הוא נתמלא שמחה גדולה, ויצא לדרכו בחזרה לביתו. אולם באמצע הנסיעה נזכר שלא ביקש מרבינו, שיוכה להיפקד מאת אשתו זאת, והוא נתמלא צער גדול, על כך, והנה לא זו בלבד, אלא שכאשר חזר לביתו וסיפר לאשתו על הבטחת רבינו, שאלה אותו מיד אם ביקש שתהיה הישועה משניהם יחד, והוא לא ידע מה לענות, ופרצו שניהם בבכי מה ואכן לדאבון לב נפטרה עליו זוגתו בלא זש"ק, והוא נישא בזיוו"ש בהיותו כבן שבעים שנה, והוא זכה להיפקד בכן זכר.

ג. ראה ב'דרכי חיים' (אות קטז): "בזאת חנוכה עשרה רבינו הקדוש סעודה גדולה לפני הקהל, גם קרא נגיד וחושי העיר לסעודה, והיו מתפללים מנחה מקודם ואחר כך ישבו לסעודה, ושהה הסעודה עד כמה שעות בלילה". וכן הוא בחלק הסיפורים (אות כט): "אצל רבינו ז"ל היה המנהג לעשות סעודה גדולה בזאת חנוכה, והזמינו כל הבעלי בתים מהעיר, ובפרט הלומדים והחסידים^א."

ובספר 'ליקוטי מהרי"ח' (מנהגי חנוכה) כותב: "הנה המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה ביום השמיני הנקרא זאת חנוכה, ובוודאי יש בזה כוונה, ובפשיטות נלפענ"ד דאפשר מפני שהוא גמרה של מצוה, והוא על דרך שכתב הרמ"א (סימן תרסט) שעושין סעודות משתה לגמרה של תורה, ועיין בא"ר שם בשם ראב"ח דהוא הדין לגמרה של מצוה^ב."

ד. ראה ב'דרכי חיים' (שם): "ורבינו הקדוש היה אומר תורה מעניני צדקה". ובחלק הסיפורים (שם): "וידוע שרבינו ז"ל היה תמיד מלמד ומדריך אנשיו להרגיל עצמן להרבות בצדקה, והיתה דרכו של רבינו בסעודת זאת חנוכה לומר תורה בענין נתינת צדקה^ג."

ה. ראה ב'דרכי חיים' (שם): "היה המנהג שרבינו הקדוש היה מצוה לאיש אחד שיעמוד על ספסל לקרות שרבינו הקדוש מצוה לקנות

א. כן הובא בספר 'דברי נפתלי' (חלק ג, עמוד שנו) בשם רבינו, שאמר עה"פ (בראשית מב, יח) זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא, ש'זאת' מרמז על זא"ת חנוכה שהוא גמר החותם כידוע, ואמר הכתוב 'זאת עשו' כי יעשו תשובה בזאת חנוכה, 'וחיו' שיזכו לחיים טובים ולשלום.

וראה לשון קדשו של מון הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק 'זרע קודש' (ליל ג' דחנוכה): "מצינו בספרים שהכתובה בראש השנה, והחתימה ביום הכיפורים, וגמר דין בהושענא רבא, עם כל זה אף שיוצאין הפתקין הנגזרים, אין להם כח להתקיים עד חנוכה, אולי יתקן האדם מה שעויות, נמצא שקדושת החג נמשך והולך עד חנוכה, שאז רשות לקיים בפתקין, לכך יש לו לאדם להמשיך על עצמו ולקשר קדושת החג עד חנוכה^א."

ב. איתא בספה"ק 'בני יששכר' (מאמר ב, אות ז): "הנה אומר לך הדבר אשר מרגלא בפומייהו דרבנן, רבותינו כת הקודמים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה, אשר כוונתו מן נוצ"ר עד ונק"ה, מזל עליון ומזל תחתון, ובני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא". כדבר הזה ראו עין בעין במחיצת רבינו, אשר רבים נושעו אז ונפקדו בזש"ק.

• בשנת תר"ח לפ"ק בא הרה"ק בעל 'אמרי יוסף' מספינקא זצ"ל בברית הנישואין, עם זוגתו הרבנית מרת פעריל ע"ה, אבל עברו שנים רבות ולא זכו להיפקד בזש"ק, והנה בחודש אלול שנת תרל"א, נסע הרה"ק מספינקא אל רבינו לצאנו, יחד עם זוגתו הרבנית, על מנת לבקש מרבינו שיברכם להיפקד בזש"ק, רבינו אכן בירכם, אבל ישועתם בוששה מלבוא, רק כעבור שנתיים, נסעה הרבנית שוב לצאנו ביום זאת חנוכה שנת תרל"ד, ובעמדה בפני הקודש בכתה בזכי תמרורים וביקשה להיפקד בזש"ק, אזי חזר רבנו והבטיח לה שיצאו ממנה דורות צדיקים ותלמידי חכמים, ואכן בשנה זו נולד להם בנם הרה"ק בעל 'חקל יצחק' זצ"ל (הקדמת ספה"ק 'אמרי יוסף' על התורה).

• כמו כן מסופר (זכרון שמואל - תולדות משפחת לוריא, עמוד נ) על החסיד ר' יחיאל לוריא ז"ל שהיה מרבה לנסוע אל רבינו לצאנו, והרבה שנים לא נפקד בזש"ק, ולמרות הפצרותיו הרבות

כמוכן שאותו חסיד נפשו היתה עגומה עליו מאד, כי זה כבר שנה שלימה שהוא חוסך מפת לחמו בעבור יוכל לקנות את העשירות, והנה זה לא עלתה הדבר בידו, כיון שכן, פנה החסיד אל אותו עשיה ואמר לו, שמאחר והוא כבר קנה את המצוות, והלא בלאו הכי הוא כבר איש עשיה, לכן אנה ימכור לו את העשירות, והוא ישלם לו את מלא הסכום כפי ששילם אותו עשיר על המכירה, העשיר לא היה יכול לעמוד נגדו, והוא נתמלא רחמים על החסיד העני ומכר לו את ה'עשירות', כשהחסיד העני מתאמץ לקבץ עוד עשרה גילדין, והנה לא עבר זמן רב, וכולם נדהמו לשמוע כי נתהפך הגלגל, וכי העשיר ירד מנכסיו ואילו העני נתעשר, ויהי לנס ופלא.

• ויצוין, כי כפי הנראה היה רבינו יכול להכריז על מכירת המצוות גם בשאר ימי החנוכה, הכל לפי הענין ולפי הצורך, וכמסופר (בתולדות המחבר בריש ספה"ק שפת אמת, וכו' בספר 'שיחתן של עבדי אבות עמוד ק"ג, בשם אביו מוה"ר דוד זצ"ל) על הרבנית מרת חנה ע"ה, בתו של הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע, ואשת חבר הרה"ק בעל 'שפת אמת' מברעזאן זצ"ל, שהיתה עוסקת רבות בעניני צדקה וחסד, והייתה אוספת סכומים גדולים לצרכי צדקה, פעם אחת הוצרכה לסכום גדול מאד לצרכי צדקה, ועל כן נסעה לצאנו לבקש מרבינו שיעזור לה להמציא סכום גדול זה, היה זה באמצע ימי החנוכה, ובעת עריכת השלחן הכריז רבינו שהוא מוכר חיי עולם הזה בעד חמישים כסף זהובים, או אז שאל אחד המסובים: ומה המחיר בעד חיי עולם הבא גם כן? השיב רבינו שזאת הוא מוכר בעד מאה כסף זהובים, אותו נדיב מיד נתן את הסכום הלו, וקנה עולם הזה ועולם הבא. מיד נתפרסם הדבר בכל רחבי העיר, וכולם רצו והתקבצו, עד שנאסף סכום עצום של י"ב אלף גילדין, ועוד המשיכו רבים לנהור ולבוא אולי יעלה בידם לקנות עוד דברים, אבל רבינו הכריז, כי כבר אין לו מה למכור, מאחר שכל המכירה כעת היתה לצורכי הצדקה פון דעם רב'ס טאכטער (את הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה רבינו מכנה דער אלטער רב, ואת הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ

זי"ע כינה 'דער רב'), אבל מאחר שכבר נאסף הסכום שוב אין לו מה למכור יותר.

ו. ראה ב'דרכי חיים' (חלק הסיפורים, שם): "אחר מכירה זאת היתה דרך רבינו לומר פלפול בענין חנוכה, ולפני חנוכה היה רבינו אומר להלומדים השיטה שיאמר בה הפלפול בזאת חנוכה, כדי שיכינו לעצמם מקודם".

ובטעם הדבר שאמר רבינו פלפול בימי החנוכה, יש להסמך לזה מה שכתב ה'פרי מגדים' (או"ח, ריש סימן עתה, אשל אברהם), בביאור דברי נוסח ההודאה ב'על הניסים': "וזדים ביד עוסקים תורתך, על דרך אשר קדשנו במצוותיו לעסוק בדברי תורה, שנצטוונו לעיין ולפלפל בה, אם כן לא זו שמסר הזדים ביד המדקדקים בחוקים ביותר, אף זו מסר אותם בעוסקי תורתך וששים בפלפולם, כמאמר החכם כי מי שלא טעם טעם שמחת התרת הספיקות לא טעם טעם שמחה מעולם... ומפני זה אנו מחויבים בימי חנוכה ללמוד תורה...", ולפי זה נמצא שיש ענין לומר פלפול בימי החנוכה, מאחר שהיוונים ביקשו להשכיח את דרך הפלפול.

• כאמור היה נוהג, שרבינו היה נותן לפני חנוכה 'מראי מקומות', על מנת שהלומדים יוכלו להכין עצמם לקראת הפלפול, ובספר 'דרכי חיים' (חלק הסיפורים, אות כט) מסופר בענין זה: "פעם אחת צוה רבינו ללמוד השיטה דתדיר ושאינו תדיה, והנה במוצש"ק דהנוכה היה המנהג שבשעת הבדלה היה הגבאי מכין המנורה והפתילות והשמן, ותיכף אחר הבדלה עוד לפני המבדיל, הלך רבינו אל הפתח שעמדה שם המנורה, ונתן בעצמו הפתילות אל המנורה, ונתן בתוכם שמן, והדליק נר חנוכה, ותיכף צוה לומר המבדיל, ושני שיר המעלות, ותורה לא היה רבינו אומר במוש"ק דחנוכה, כי היה נוהג לומר התורה של חנוכה בסעודה שלישית, ואז כשלמדו השיטה דתדיר ושאינו תדיה, יצא לו לרבינו מתוך עיון השיטה, שצריך להעמיד המנורה במקומה, גם להכין השמן והפתילות עוד קודם הבדלה, ואח"כ לעשות הבדלה, ותיכף אחר הבדלה להדליק נר חנוכה, והגבאי לא ידע מזה, וה' כאשר רצה רבינו להבדיל,

קרא את הגבאי להכין המנורה, והשיב הגבאי אני כבר אכין שיהי מזומן אחר הבדלה, אבל רבינו רצה שיעמיד המנורה, ויכין הכל קודם הבדלה כנ"ל, לזה קרא עוד הפעם אל הגבאי 'נוא', והגבאי השיב שנית הכל יהי מוכן בטח אחר הבדלה, אז אמר רבינו ז"ל אל הגבאי, האם לא למדת השיטה דתדיר ושאינו תדיה, כי היוצא מהשיטה הוא, שצריך להעמיד המנורה קודם הבדלה, וליתן לתוכה הפתילות שיהיה הכל מוכן להדלקה, ואח"כ להבדיל, ותיכף אחר הבדלה להדליק, כתבתי זאת במכוון למען דעת מה שאמר רבינו ז"ל".

ז. כן מביא הג"ר שלמה דומיניץ זצ"ל מוועיליטשאק בספרו 'עולות של היום'. וכן הוא מעיד בספר 'רמזי אלול' אודות רביה"ק משינאווא זי"ע: "בעיני ראיתי למון אלקי קדוש הוא הה"צ מ' יחזקאל שרגא אבד"ק שיענעווא ז"ל, שהיה מגלגל בחנוכה בדריידל בחברת נערים".

הרה"ק רבי מאיר מקארסטטוב זצ"ל כותב בספרו 'מאיר עיני חכמים' (שער יח, פרק ב): "נתפסט המנהג בישראל שבחנוכה משחקין בדריידל, ורושמיין עליו אותיות גשנה, ומסבבין בזה ומגלגלין בו, וכשנופל באותיות ש' או נ' אז אין לוקחין ומרוחין כלום, וכשנופל אות ג' או ה' אז נוטלין ומרוחין מעות, היינו באות ה' חצי, ובאות ג' כולו".

וראה עוד בספה"ק 'בני יששכר' (מאמר ב, הג"ה): "מנהג אבותינו תורה הוא, אשר המנהג בימי חנוכה משחקין הנערים בחתיכת עץ מרובעת, ועליו בארבע קצותיו חקוקין אותיות גשנ"ה בפירוד אות אחת לכל רוח, והעץ הזה מתגלגל על נקודת קוטב מרכז האמצע...".

• סיפר כ"ק אדמו"ר בעל 'שפע חיים' זי"ע (רעד"ר פרשת מקץ, שנת תשמ"א לפ"ק), שבעת שהתגורר רבינו ברודניק, היו כל הילדים באים אליו לשחק עמו בדריידל, ואם היה ילד שלא השיגה ידו לשחק במעות, היה רבינו מתנה עמו, שאם הילד יפסיד, עליו ליתן לו כפתור, ואם רבינו יפסיד עליו לתת לילד גריינע"ה, ובדרך כלל היה רבינו זוכה במשחק.

לעילוי נשמת כ"ק מרן רבי יחזקאל שרגא זי"ע

בנו בכורו של כ"ק מרן רביה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זי"ע
אבד"ק שינאווא, ובעמח"ס הק' דברי יחזקאל
נלב"ע ו' טבת תרנ"ט לפ"ק

לעילוי נשמת
כ"ק מרן רביה"ק משינאווא זי"ע
נלב"ע ו' טבת תרנ"ט לפ"ק
הונצח על ידי
נכדו הרבני התורני
מוה"ר רוב פינחס הלוי סגל הי"ו

לעילוי נשמת
כ"ק מרן רביה"ק משינאווא זי"ע
נלב"ע ו' טבת תרנ"ט לפ"ק
הונצח על ידי
הרה"ג מוה"ר אלכסנדר ענגלענדער שליט"א
אשר אבותיו וזקניו הסתנעפו בצל קדשו